

De nieuwe maatschappelijke 3 eenheid

(Door: Jean-Paul Close, auteur, spreker, strategisch adviseur en CEO 5K Consultancy Group. Juli 2007)

Introductie

Maatschappijen die uitsluitend draaien op productiviteitsmaatstaven, geuit door focus op economische groei, zijn uit de tijd en gevaarlijk wegens de agressie die zij met zich meebrengen om hun noodzakelijke groei te kunnen waarborgen. De emotionele kunstmatigheid van economische groei dat het nutteloze koopgedrag van de consument stimuleert is een uitstekende manier gebleken om het welzijn van het Westen gedurende de na-oorlogse decennia te financieren en heeft veel goed gedaan, zoals de basis van de emancipatie van de vrouw, de ontwikkeling van de gezondheidszorg en het welzijn stelsel. Maar in deze tijden van globalisering van de welvaart en bijhorende effect van schaalvergroting blijkt hetzelfde systeem juist de oorsprong van vele problemen en uitdagingen waar de mensheid mee te kampen heeft. Denk daarbij aan het groeiende gebrek aan grondstoffen, de verwarming van de aarde, verloedering en verharding van de maatschappij, de vergrijzing van bevolkingsgroepen, de individualisering, radicalisering en ga zo maar door.

Productiviteit maatschappij

De manier waarop onze huidige westerse maatschappij is georganiseerd noem ik gemakshalve de samenleving gebaseerd op "productiviteit". Grondwettelijk is vastgelegd dat iedereen recht heeft op arbeid. Dit recht is eigenlijk uitgegroeid tot een plicht vandaag de dag daar de staatsbegroting volledig is opgebouwd uit de arbeidsproductiviteit van haar bevolking en de daaraan verbonden uitgave patronen. In de meeste westerse landen zijn de inkomsten van de overheid te beschrijven aan de hand van drie hoofdgroepen:

- **BTW:** Dit is de belasting die de eindgebruiker betaalt over de goederen en diensten die worden gebruikt. Het heet dan ook de "belasting over toegevoegde waarde". Hoe meer een bevolking koopt des te meer btw de staat ontvangt. Daarom wordt er veel gesproken over de zogenaamde "koopkracht", hoe groter, hoe beter (voor de overheid). De toegevoegde waarde ontstaat in het hele product creatie en distributie proces tot en met de verkoop aan de eindgebruiker. Elke schakel voegt iets toe aan het product, waarde, en daarover wordt belasting geïnd. Voor de overheid is het belangrijk deze ketting van activiteiten in stand te houden en bij een economische groei juist te stimuleren. Dit leidt dan tot situaties zoals wij in Nederland kennen, namelijk dat gemakzucht toeslaat en bijna iedereen maar 20% van alles dat hij of zij aanschaft ook daadwerkelijk gebruikt.
- **Inkomstenbelasting:** Deze belasting wordt geïnd van de werkende mens. Hoe meer gesalarieerde werknemers er actief zijn in het land des te beter het is voor de inkomsten van de staat. Mensen die niet werken dragen dus niet bij aan de begroting en als zij een uitkering krijgen dan zijn zij vooral een kostenpost.
- **Vennootschapsbelasting:** Deze belasting wordt geïnd over de winst die de ondernemingen, groot en klein, maken.

De meeste overheden hebben hun belangen in het bedrijfsleven geprivatiseerd en dus verkocht of op andere manieren te gelde gemaakt. Het overgebleven simpele rekenkundige inkomstenmolentje van de overheid is ook de basis voor de uitgavenmogelijkheden van diezelfde overheid. Ruim 50% van het ontvangen geld gaat terug in de diezelfde samenleving in de vorm van zorg en onderwijs. De andere 50% wordt vooral gebruikt voor het in stand houden van "het systeem".

Dit systeem heeft hoogtijden gekend in naoorlogse jaren toen de wederopbouw van Nederland en Europa voor veel groei en werkgelegenheid zorgde. Destijds werd tevens de maatschappelijke basis gelegd voor de huidige welzijnsnormen in de vorm van zorg en uitkeringsrechten en andere sociale zekerheden die zich in de samenleving hebben genesteld. De landelijke economische financiering is gebaseerd op een aantal basis gedachten:

- Als het land productief is en dus veel waarde toevoegt dan geniet het welvaart en kan het desgewenst een goed zorgsysteem in stand houden.
- Arbeid wordt door de bevolking verricht tot de wettelijke leeftijdsgrens van 65 jaar, hetgeen een effectieve bron van overheidinkomsten per hoofd van de bevolking oplevert van ruim 45 effectieve arbeidsjaren.
- In de tijd van de bovenstaande afspraken lag de gemiddelde levensverwachting op ongeveer 70 jaar. Hierop zijn ook de pensioensvoorzieningen van destijds berekend.

Sociale zekerheden zijn langzaam een onmisbaar onderdeel geworden van de maatschappij die wij nu kennen en worden niet meer gezien als zuurverdiende luxe, maar als principieel recht.

Nu de samenleving geconfronteerd wordt met o.a. vergrijzing van haar populatie, langere levensduur van haar bevolking en bijbehorende stijgende kosten in het uitgavenpatroon wegens dezelfde welzijnsafspraken, leeft de politiek al lange tijd onder druk om het inkomstenpatroon evenredig te laten groeien met de toenemende kosten.

Rijksinkomsten:

Miljoenennota 2006 van Nederland: 137 Miljard euro

Miljoenennota 2007 van Nederland: 156 Miljard euro

Miljoenennota 2008 van Nederland: 168 Miljard euro

Deze enorme belasting ontwikkeling drukt op de Nederlandse bevolking.

Dat kan alleen door de productiviteit te verhogen ofwel economisch "te groeien" of door de belastingdruk te verhogen. De historische politieke oplossingen om de groei te stimuleren zijn vooral gebaseerd op drie pilaren:

1. Openen van de grenzen (Europa, vrije markten, enz). Dit heeft een dubbel effect: De lokale bedrijven kunnen zich ontwikkelen in een veel grotere thuismarkt en als zodanig groeien waardoor er meer werkgelegenheid kan worden geschapen (Lees: Inkomstenbelasting) en meer winstmogelijkheden krijgen (Lees: Vennootschapsbelasting). Ook krijgen buitenlandse arbeiders toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt (lees: Inkomstenbelasting) en geven daar ook geld uit (lees: BTW)
2. Alle bevolkingsgroepen stimuleren tot het uitoefenen van arbeid. Werklozen moeten versneld terugkeren naar de productiviteitszone, weg uit de kostenzone. De emancipatiewens van vrouwen komt politiek van pas want het verdubbelt de beschikbare arbeidskrachten van het land. Wanneer die bronnen uitgeput zijn wordt een beroep gedaan op de oudere bevolking (pensioensleeftijd van 65 naar 67) of de jeugd (studerende jeugd integreren in educatieve werkprocessen) en de grenzen verder openen met toevoeging van Oost Europese landen en Turkije (weer vele miljoenen goedkope arbeidskrachten en consumenten).
3. De controle functie van de overheid opvoeren om misbruik van het systeem te voorkomen en vooral te zorgen dat de belastinginkomstestroom in stand gehouden blijft en de kosten tot een minimum worden teruggebracht (WAO onder druk, pensioensgerechtigden moeten belasting betalen, btw omhoog in sectoren, vrijwilligersorganisaties "professionaliseren", zorgkosten drukken, uitkeringen aan banden leggen, en ga zo maar door). Er ontstaat een strafcultuur in een land dat oorspronkelijk een zorgcultuur had gecreëerd. Wanneer dit onvoldoende blijkt dan is verhoging van de belastingdruk of BTW de overgebleven optie.

Het is natuurlijk duidelijk dat dit systeem niet ongelimiteerd kan worden voortgezet. Het probleem van de huidige politiek is haar afhankelijkheid van dit systeem en niet bij machte is een alternatief te bedenken zonder belangrijke risico's te nemen. Behoud van het systeem is al zo arbeidsintensief dat vernieuwing of innovatie niet bespreekbaar lijkt. Nederland heeft zichzelf vleugellam gereguleerd en elke motivatie van de bevolking aan banden gelegd door de onbeheersbare honger naar belastinggelden. In andere Europese landen en Amerika heerst een soortgelijke situatie, soms in een wat minder zichtbare fase door grote bouwprojecten (Spanje begint nu de welvaartproblematiek te voelen) of meer zichtbaar (Amerika met de huizencrisis).

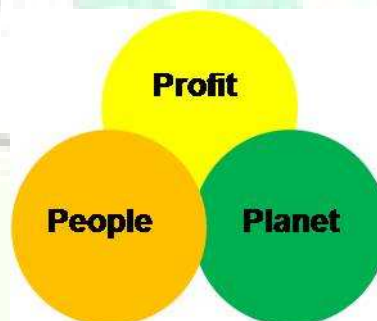
De invloed van de Europese Unie betekent ook dat de overheid niet meer zomaar zelfstandig ingrijpende maatregelen kan of mag nemen. Een lobby voor verandering duurt lang en niet elk land van de gemeenschap verkeert in eenzelfde stresssituatie als Nederland om innovatieve ambities te ondersteunen. Daarbij blijven de handen van de politieke leiders gebonden wegens het democratische systeem waarbij de bevolking natuurlijk een uiterst behoudend stemgedrag vertoont om vooral de welzijnsvoorzieningen niet kwijt te raken. In vele gevallen lijkt de volgende onmogelijke politieke situatie te regeren: "Verandering is prima als de huidige situatie maar onveranderd blijft". In enkele gevallen heeft een bevolking zelfs de voorkeur om weer naar een situatie terug te keren van enkele tientallen jaren geleden.

De negatieve invloeden van het hierboven beschreven beleid zijn steeds duidelijker aanwezig in de samenleving. De onvrede over de toenemende inmenging van andere culturen in Nederland, het gevoel van onveiligheid, de verharding van de samenleving, het ongenoegen over de belastingdruk, de vele berichten over uitkeringen die aan banden worden gelegd of zorgkosten die onder druk staan, en vele andere voorbeelden, dragen bij aan een gevoel dat er iets moet veranderen maar men weet niet wat en hoe op individueel niveau. Een klaagcultuur is het gevolg. Om de impasse te doorbreken kan men geen beroep doen op de politiek, niet in dit stadium althans, omdat deze zo druk is met het in stand houden van wat we hebben, in opdracht van de stemgerechtigde bevolking,

dat fundamentele innovatieve verandering niet aangedurfd wordt. Creativiteit en het veranderproces zal daarom toch uit de bevolking zelf moeten komen en eerst voldoende draagkracht en positieve referenties ontwikkelen om op termijn stap voor stap veilig overgenomen te kunnen worden door de politieke partijen.

Intellectuele organisaties zoals universiteiten en bepaalde denktanks zijn niet gebonden aan belangen en begrenzungen zoals de overheden en kunnen zich openlijk kritisch opstellen. Al Gore, Bill Clinton, Prins Willem Alexander en andere bekende persoonlijkheden hebben hun naam en faam verbonden aan specifieke aandachtspunten voor de wereld. Al deze instelling en activiteiten zijn enorm waardevol om de discussie op gang te brengen, alternatieven aan te dragen en bewustwording te bevorderen. In onze optiek hebben zij echter de macht van invloed maar niet van verandering zelf. Er is een nieuwe democratische macht die uit globalisering kan ontstaan om de verandering daadwerkelijk vorm te gaan geven vanuit innovatie en creativiteit. En dat is ondernemerschap.

Maar om dat te bewerkstelligen is het nodig dat ook ondernemerschap zich een nieuwe wereld eigen maakt, een vooralsnog hypothetische wereld, een wereld van vernieuwing waarin de inspiratie wordt gewonnen voor structurele innovatie. Deze innovatie kan overal in de wereld maatschappelijke ondersteuning krijgen, uitgetest worden en uiteindelijk met een gevoel van veiligheid door vernieuwende politieke partijen worden geadopteerd. De bron van inspiratie kan worden gevonden in de PPP ideologie aangepast aan de beleavingswereld van ondernemerschap. Een samenleving waarin winstgevende productiviteit even waardevol is als de vitaliteit en gezondheid van de bevolking en het respect en behoud van onze natuurlijke omgeving. In deze zingeving zit een grote ondernemende uitdaging op gebied van innovatie van alles wat wij op dit moment kennen, op individueel niveau en wereldwijd.

De vitaliteit en gezondheid van een maatschappij

Het grootste probleem van een productiemaatschappij is dat "vitaliteit en gezondheid" van haar samenleving wordt gezien als een kostenpost omdat het ondergeschikt is gemaakt aan puur materiële belangen. Waar voorheen "de veiligheid, zorg en het geluk van de medemens" het ambitieuze welzijnsdoel van de welvaart was blijkt nu hetzelfde oude welzijnsmaatstaven de productieve welvaart zodanig onder druk te zetten dat de balans niet meer passend te maken is. Niet productieve leden van de samenleving zijn een last geworden die steeds moeilijker kan worden opgebracht .

Dat vitaliteit en gezondheid van de maatschappij fundamenteel voor de welvaart is voor de welvaart wordt in de productiviteiteconomie enorm onderschap. Het kan echter sociaaleconomisch worden aangetoond.

Laten we even heel simpel rekenmodelletje hanteren:

Jaarlijkse inkomsten van een gemiddelde werkzame Nederlander: 30.000 euro (simpele aanname)
Aantal arbeidsproductieve jaren per persoon: 45 (van 20 tot 65)
Totaal opgebracht in een werkzaam leven: 1,35 Miljoen euro per persoon
Aantal werkzame Nederlanders gemiddeld per jaar: 7 Miljoen
Totaal landelijk over een periode van 45 jaar: 1,35 Miljoen x 7 Miljoen

Natuurlijk is dit een uiterst simpele weergave maar werkt wel ter illustratie van mijn argumentatie die volgt. Het rekenmodelletje hierboven zouden we zelfs gemakshalve als "ideaal" kunnen bestempelen en daarom als de norm. Deze norm noemen ten behoeve van vergelijkingen: 100

1,35 Miljoen x 7 Miljoen =

100

Dit model gaat uit van een gemiddeld vitale bevolking zoals dit destijds is bepaald om de productiviteiteconomie gestalte te geven. De parameters zijn echter variabelen die onderhevig zijn aan maatschappelijke invloeden. De tendens die wij in de huidige Nederlandse maatschappij hebben kunnen zien noem ik "Welvaartziekte". Als verduidelijkend intermezzo beschrijf ik deze opvatting in enige detail:

Welvaartziekte:

Ambitie heeft ons gebracht waar we nu zijn. Ambitie heeft oorlogen overwonnen, ziektes getrotseerd en vooruitgang doen zegevieren. Ambitie heeft ons leren veranderen, maar heeft ons ook afstandelijk gemaakt, zelfzuchtig en individualistisch,... en het heeft een nieuwe ziekte geschapen, de welvaartziekte. Maar net zoals bij vaccins kan alleen ambitie zelf de welvaartziekte weer genezen, maar dan wel op een andere manier. In het verleden werden ambities geleid door materiële motieven. Deze maken plaats nu voor ambities met een veelzijdige visie en doelgerichtheid waarin een duurzame, gezonde en gemotiveerde samenleving even belangrijk is als de middelen die het voortbrengt om zichzelf in stand te houden. Nederland lijdt aan deze moderne menselijke welvaartziekte en heeft een flinke dosis van deze ambitie nodig om er weer uit te komen. Maar wie neemt het voortouw in de genezing van dit land? Om te genezen moeten we eerst de kwaal onderkennen en niet de symptomen bestrijden.

Natuurlijk zijn maar weinig mensen in Nederland het met mij eens. Als je eenmaal besmet bent dan is ontkenning, machteloosheid of gelatenheid de enige uitweg. Klagen is de enige verdediging in de verwachting dat iemand opstaat om er iets aan te doen, maar zonder dat de huidige rechten overhoop worden gehaald. Om de welvaartziekte te constateren zijn er twee mogelijkheden: je komt uit het buitenland of ervaart iets ergs waardoor je diep in de schulden raakt. In beide gevallen heb je geen keus maar moet je uiteindelijk je eigen keiharde weg in slaan en er wat van maken, alsof je in een jungle bent aangeland. Want Nederland is een molentje dat alleen draait voor degenen die erin meedraaien.

Het is nu 6 jaar geleden dat ik met mijn gezin terugkwam naar Nederland met de illusie mijn kinderen een stukje Nederlandse cultuur mee te geven. Ruim 25 jaar had ik in verschillende landen van de wereld geknokt voor mijn toekomst en dat van mijn naasten. Met veel genoegen deed ik steeds weer de moeite om mij aan te passen aan de lokale cultuur, de taal te leren en om te gaan met de lokale gewoontes. Er was daar nooit een overheidspotje om mijn talencursus of integratie te financieren. Ik was steeds op mijzelf aangewezen: aanpassen of wegwezen. Op de een of andere manier dacht ik zelfs dat mijn aanpassingsvermogen en respect voor de levenswijzen van anderen typisch was voor Nederlanders en ik was er een beetje trots op geworden. Natuurlijk had ik ook "de andere" expats meegemaakt die zelfs de Nederlandse aardappelen moesten importeren omdat de lokale versies niet goed genoeg waren, maar dat bleken toch altijd de uitzonderingen die de regel bevestigden.

Mijn verbazing was dan erg groot toen ik mijzelf betrapte op een enorme cultuurschok bij aankomst in "eigen" land. Nog nooit had ik zo'n gevoel meegemaakt, waar ook ter wereld. Ik had de indruk dat ik op Mars was aangeland. Overal ter wereld kon ik altijd gemakkelijk een huurhuis vinden, behalve in Nederland. Meer dan twee jaar wachttijd! Kopen of intrekken bij familie was het motto. Kopen dus. Toen mijn dochter wakker werd in een plas bloed wilden we in paniek naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis rennen zoals we dat altijd hadden gedaan in de andere landen bij mindere omstandigheden. Dat bleek niet mogelijk. Eerst moesten we bellen met de doktersassistente van de huisartsenpost die telefonisch even bepaalde of wij wel mochten komen of niet.

De enorme klaagcultuur was ook een koude douche die we maar moesten accepteren. Overal ter wereld hebben we mensen meegemaakt die zich kritisch op hadden gesteld ten opzichte van hun omgeving maar nooit hadden we zo'n negatief, klaagzuchtig en initiatiefloos sfeertje meegemaakt. Zelf realiseerde ik mij pas in Nederland dat ik mijn hele leven "allochtoon" was geweest maar mij daar nooit voor had hoeven schamen, integendeel.

Positief hebben we de bereidheid van de lokale banken ervaren in Nederland om ons te overspoelen met leningen om maar vooral een huis te kopen, dit te verbouwen en dat allemaal op basis van een gloednieuw contract als directeur. In andere landen was men nooit verder gegaan dan 70 tot 90% van de taxatiewaarde en financiering voor verbouwing kon je alleen aanvragen als er een flinke overwaarde was geboekt op de woning, nooit op voorhand. Onze vrienden die al die tijd in Nederland waren gebleven klaagden net zo hard als de rest maar waren op papier ruim miljonair dankzij de huizen die zij al vele jaren geleden hadden gekocht. Zij waren een duidelijke referentie naar het bekende, maar onbegrepen gezegde "geld maakt niet gelukkig".

Weer andere vrienden waren hun huis aan verkopen wegens een echtscheiding en kwamen in de grootste financiële problemen. De onderkant van de Nederlandse maatschappij leerden we zo ook kennen, inclusief de incasso en deurwaardercultuur. Het leven van mensen met een zeer beperkt inkomen of enorme schade na een echtscheiding of baanverlies zagen wij op deze manier gemiddeld ruim 20 to 40% duurder worden dan dat van mensen met een normaal of hoger inkomen, die wel tijdig hun rekening konden betalen. We vielen van de ene verbazing in de andere en het was choquerend te constateren dat Nederland zich sociaal noemt maar discriminatie en sociale classificatie al in haar basis regelgeving tot in de puntjes organiseert.

Ook privacy bleek al een term waar de overheid heel eigen ideeën op nahield. Een scheidende kennis was bang dat zijn kinderen ontvoerd zouden worden door zijn Afrikaanse ex. Een normaal verschijnsel in het grensloze maar multiculturele Nederland. Hij werd door de lokale gemeente steeds weer onder druk gezet om werk te zoeken anders zou hij zijn uitkering kwijt raken. Ondertussen had hij de zorg over kleine kinderen en was hij verwickeld in een echtscheiding die ruim twee jaar duurde, wegens alle onderzoeken die gedaan moesten worden, met alle angst voor ontvoering van dien dat zelfs door de rechtbank werd erkend. De Raad van Kinderbescherming kwam bij hem op bezoek en hij had mij gevraagd of ik erbij wilde zijn. Het gesprek was openhartig maar het

verbaasde mij dat zaken zoals drugsmisbruik of aangiftes bij de politie niet in aanmerking kwamen voor het onderzoek omdat dat inbreuk zou doen op de privacy van de tegenpartij. De Raad werd uitgenodigd om de woning van de kinderen te inspecteren maar weigerde dat omdat het ook inbreuk zou zijn op de privacy van mijn kennis. Dat kon ik waarderen. Wat ik niet kon waarderen was het feit dat een week later onverwacht de sociale dienst met twee personen voor zijn deur stond om het hele huis te controleren.... of mijn kennis misschien een illegaal kantoor erop nahield en ten onrechte een uitkering ontving? Op dat moment was er geen sprake van privacy. Schokkend, want in mijn beleving gaan de belangen van het kind toch voor de materiële belangen van de gemeente. Kennelijk niet dus, terwijl, bij nader onderzoek Nederland wel een verdrag heeft gesloten in de Verenigde Naties dat het belang van het kind wettelijk beschermd en boven andere belangen stelt. Bij de gemeente zei men "nooit van gehoord. Als we onze juridische afdeling erbij moeten betrekken zult u maanden lang moeten wachten". Het paste gewoon niet in het normale ambtelijke denk en doe patroon.

Gaandeweg kreeg ik het gevoel dat er iets mis was in dit land door de vele storende symptomen waar ik mij aan ergerde. Rijk en ontevreden, klaagzuchtig maar initiatiefloos, dwang en controlezuchtig, gedogend maar klagend, en ga zo maar door. En dan die kwaaltjes. Stress, rugklachten, burnouts, iedereen had wel wat en kreeg een uitkering voor het een of het ander, terwijl zij in het privéleven druk sporten, schoonmaakten, met karretjes en koffers konden schouwen, klaarblijkelijk zonder moeite. Zoiets had ik nog nooit meegemaakt. Zelfs in Zweden, waar ik heb gewoond, maakten ze vreemde sociale beslissingen omwille van gelijkheid, maar zo gek....zelfs daar niet.

In deze periode heb ik Nederland meegemaakt tijdens 11 september, de meeste "Balkenendes" en bijbehorende politieke discussies, referendum over Europa, reacties op moordaanslagen van Fortuyn en van Gogh, verkiezingen en enorme politieke schommelingen en uitersten. Omdat ik zo lang in het buitenland had gewoond kon ik afstandelijk en vergelijkend de zaak bekijken. Hierdoor kwam ik uiteindelijk tot een conclusie die mij ernstige zorgen baart, die ik de welvaartziekte heb genoemd en die twee tegenstrijdige mentaliteiten in dit land in stand houdt: die van de apathische, welvaartzieke bevolking en die van de nietsontziende productiviteithongerige materialistische overheid.

Welvaartzieke bevolking

Na de vernietigende tweede wereld oorlog hebben onze (groot)ouders keihard gewerkt aan de wederopbouw en groei van ons land en samenleving. In die periode van ruim 50 jaar zijn er belangrijke welvaartsmijlpalen behaald die zorgen voor sociale garanties in de vorm van kwalitatief onderwijs, gezondheidszorg, uitkering in geval van werkloosheid of gezondheidsproblemen en voorzieningen voor een zorgloze oude dag. Deze initiatieven vinden allen hun oorsprong in de verschrikkingen van twee oorlogen en de industriële revolutie die de bevolking heeft doorgemaakt. De nobele gedachten van een samenleving met goede voorzieningen worden gewaardeerd door de mensen die met bloed, zweet en tranen eraan hebben gewerkt. Maar zij hebben er geen rekening mee gehouden dat hun afstammelingen, de huidige werkende bevolking en hun kinderen, deze erfenis hebben meegekregen maar de welvaart niet meer zien als duur verdiende luxe maar als verworven recht waaraan niet meer valt te tornen. Dat is op termijn een dodelijke vergissing.

Een bevolking die rechten eist zonder er iets tegenover te stellen heeft de welvaartziekte die zich uit in ontevredenheid, klaagzucht en ondoorgrondelijke gezondheidskwaaltjes vergelijkbaar met het gedrag van een verwend kind. Er heerst een collectieve apathie en totaal gebrek aan strijd lust terwijl men vingerwijzend alles afkraakt dat een gevolg is van deze algehele luxueuze lamlendigheid. De verwende lokale bevolking voelt zich te goed en geleerd om handenarbeid te doen en doet gemakshalve een beroep op minder bedeelde bevolkingsgroepen uit het buitenland om de rotklussen en het zware werk op te knappen. Wij noemen onszelf een kennisland en besteden de

handenarbeid uit aan lage loon bevolking die we naar ons toe halen, of lage loon landen die steeds verder weg liggen. Wanneer deze lage loon bevolking echter zodanige proporties aanneemt dat zij zelf initiatieven ontplooit, eisen gaat stellen of ook van de welvaartorganisatie gebruik gaat maken dan is Leiden in last. Het vuile werk opknappen is een ding maar meepraten en meesoeperen, dat gaat te ver. Er wordt discriminerend een sociale verdeling gecreëerd dat gebaseerd is op genetische oorsprong. Je bent pas een echte Nederlander als je van meer dan drie generaties "Nederlanders" stamt. Anders ben je maar deels echt, ofwel allochtoon. In plaats van zelf weer het zware werk op te pakken verdeelt Nederland zich in twee delen: de verwende, kennisrijke, welvaartzieke autochtonen, en de ondergewaardeerde, kennisarme, hardwerkende maar profiterende allochtonen. Beide partijen zijn ontevreden, klagen, voelen zich ellendig en doen er niets aan om de sfeer te verbeteren. Ondertussen groeit (onbegrijpelijk) de werkgelegenheid en moeten nu oost Europeanen, Polen, Afrikanen en Chinezen het vuile werk op komen knappen terwijl grote groepen autochtone Nederlanders met een uitkering thuis zitten inclusief al hun kennis omdat zij te duur zijn voor het beschikbare werk.

Productiviteitshonger van de overheid

Terwijl de bevolking de kwellingen van de chronische welvaartziekte blind aanvaardt zonder zich ergens van bewust te zijn, maakt de overheid zich terecht zorgen over de continuïteit van deze welvaarthongerige, kostbare en verwende samenleving. Om de luxe in stand te houden zijn middelen nodig. De overheid financiert zich grotendeels uit omzetbelasting, loon en inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting. Al deze belastingen komen optimaal tot bloei in een uiterst productieve en consumptieve samenleving. Elke persoon die dan ook maar een vin kan verroeren moet bijdragen aan deze productiviteit want salarissen brengen belasting geld in het laatje en mensen met een vast inkomen investeren en geven geld uit. Maar de gemeenschappelijk onwil en verwende levensopvatting die in de samenleving is geslopen is een blok aan het politieke been. Toch is dit politieke been en de rest van de regulerende belichaming afhankelijk van het stemgedrag van deze verwende populatie. En dat levert een zeer hypocriete situatie op. Het liefst zou de politieke vader de verwende onderdaan een flinke tik voor de welvarende billen geven om de handen maar flink uit de mouwen te steken. Maar dat mag niet want dan zouden diezelfde billen wel een geplakt blijven zitten aan de stoel wanneer er weer eens gestemd zou moeten worden. De overheid kan dus alleen maar uit te voeten door de bevolking allerlei regeltjes en wetjes op te leggen over wat wel mag en wat niet mag. Deze regelgevende wattendecken is bijna ongemerkt over het land gespreid en verstikt ondertussen elke vorm van motivatie die zich ergens mocht ontwikkelen.

Ondertussen is het ambtelijke apparaat dat de regels moet controleren en handhaven zo buiten proporties gegroeid dat het een extra last is geworden voor de samenleving en een hokjesgeest heeft ontwikkeld dat als irritante, betweterige "big brother" en materialistische dictatuur de burger en bedrijvigheid begluurd en bekritiseerd. Voor alle plichten zijn wetjes, regeltjes en normen, maar voor de echte opeisbare en noodzakelijk rechten blijkt de regelgeving een ondoorgrondelijk moeras voor de normale mens. En er komen steeds meer regeltjes bij om de welvaart te managen en de mensen te verplichten bij te dragen door productief gedrag. Degene die afwijkt van de politieke norm wordt beboet en raakt nog verder gefrustreerd omdat men het autoritaire gedrag van de overheid niet begrijpt.

Terwijl de overheid blijft dwingen zakt de samenleving steeds meer af, gedemotiveerd en vervuild, in een negatieve spiraal. De apathie leeft zich uit in een ongezonde levensstijl en exorbitante gedragsvertoningen. De criminaliteit stijgt, de jeugd vertoont verveling en ongeïnteresseerdheid voor de toekomst, mensen krijgen overgewicht en gebruiken allerlei middelen om het lege leven surrogaat op te vrolijken. De verschillen in de bevolkingsgroepen komen steeds nadrukkelijker naar voren waarbij binnen elke groep mensen opstaan met extreme opvattingen en daar uiting aan geven. Ondertussen dweilt de overheid met de kraan open, blijft de productiviteit achter en moet er een beroep worden gedaan op verre buurlanden om de leemtes op te vullen. Open grenzen, open

markten zijn een oplossing om symptomen te bestrijden maar niet de kwaal. Kostbare middelen worden weggegooid om een welvaartszieke bevolking te voorzien in de behoeftes zonder ze zelf vooruit te krijgen.

Bedrijfsleven

Vooraf het grote bedrijfsleven, waar een flink deel van de nationale economie van afhankelijk is, heeft ook die ziekte te pakken. Men merkt er niet zoveel van omdat de salarissen nog betaald worden en de helft van de lokale werkende bevolking op die manier aan de overheidkas bijdraagt. Maar veel materiële bedrijfskundige middelen zijn opgebouwd en opgesloten in het bedrijfskapitaal gedurende de naoorlogse decennia. De huidige leiders van de grote bedrijven zijn financiële deskundigen die deze materiële spons vakkundig uit weten te persen zonder er ook maar enige visie of ambitie tegenover te stellen. Wanneer een jaar lang geen speciale inkomsten zijn gegenereerd door de verkoop van bedrijfseenheden of gebouwen dan wordt er stevast een reorganisatie uitgevoerd om kosten te besparen. De meeste van deze multinationals drijven volledig op het vermogen uit het verleden. De aanvoerders maken handig gebruik van het gebrek aan moed van de aandeelhouders die er alleen maar een korte termijn winstvisie op na houden maar hun nek (en zeker hun geld) niet uit willen steken om de onderneming een langdurig en winstgevend toekomstperspectief te gunnen. Aandelen zijn per slot van rekening snel verkocht en de middelen weer elders ondergebracht. Ondertussen laten deze topdirecties graag hun handen risicoloos binden en vullen zij hun eigen zakken zodat er uiteindelijk toch nog iemand profijt heeft van deze situatie.

Onhoudbaar

Maar deze situatie is in alle opzichten onhoudbaar. China, India en Brazilië hebben de luxe van de welvaartsziekte niet en zijn druk bezig met hun eigen periode van materiële opbouw. Zij blijven geen lage loonland en hebben het zeker gemunt op een nieuwe verdeling van de wereldmacht op alle fronten. Landen en bedrijven met de welvaartsziekte zullen snel uit hun droom gehaald worden en gedwongen om wat aan hun eigen strijdvaardigheid te doen. Landen als Nederland en Frankrijk zullen er alles aan moeten doen om te genezen van deze ziekte. Spanje en Engeland zitten nu aan de eindronde van een groeifase omdat zij een andere historisch tijdsverloop hebben gehad dan bijvoorbeeld Nederland. Zij lopen het risico ook door de welvaartsziekte aangetast te worden maar zullen die situatie wellicht niet bereiken doordat de nieuwe globale realiteit hen daar niet de kans toe geeft.

Mensen raken initiatiefloos wanneer zij geen initiatieven kunnen of moeten ontplooiën. Door overmatig protectionistisch en autoritair gedrag van de overheid gedraagt de bevolking zich als een verwend kind. Door zich overmatig controlerend en regelgevend op te stellen ontstaat onzekerheid, besluiteloosheid en apathie. Dit is de basis van de welvaartsziekte: men heeft het goed maar mist het genoeg en de eer daar zelf iets aan gedaan te hebben.

Maar de welvaartsziekte kan doorbroken worden. Door de eigen invloedsferen aan banden te leggen kan de overheid niet alleen middelen besparen maar tevens de bevolking de kans geven (en zelfs verplichten) weer voor zichzelf te zorgen door zich creatief en innovatief op te stellen. Daartegenover moet staan dat de individuele welvaart wel degelijk verdiend moet worden en men niet meer kan teren op historische erfenissen. Dat gaat op voor alles, inclusief de materiële rijkdom die families aan elkaar overdragen door middel van erfgoed. Individuen gaan pas op zoek naar oplossingen wanneer zij daartoe genooddaakt zijn. Er ontstaat pas strijdlust als er iets is om voor te strijden. Wanneer alles maar cadeau wordt gedaan of aan komt waaien dan is de populatie niet vooruit te branden.

Het grote bedrijfsleven reageert pas als het grootste deel van de materiële koek op is of als er een ambitie ontstaat die in staat is om de risicotwijfels en het korte termijn eigenbelang van de aandeelhouders aan banden te leggen. In beide gevallen zal echt leiderschap op moeten staan om de

toekomst van de organisatie succesvol te maken anders vallen de grotere bedrijven van Nederland allen ten prooi aan ongewenste overnames of verplichte fusies. Het kleine en middengrote bedrijfsleven heeft die last niet en krijgt alle kansen om zich te ontplooien mits men zich bewust wordt van de realiteit van globalisering, open markten en vrije concurrentie. Men moet bedrijven aan gaan voeren vanuit een (markt)leiderschapsdiscipline ("Ik eerst") in plaats van de traditionele volgersmentaliteit ("Ik ook") dat uitgaat van bestaande marktverdelingen en concurreert op prijs. Dit is een ondernemerskeuze die bewust genomen kan en moet worden.

Een leiderschapvisie heeft veel meer potentieel dan een volgerstrategie maar daarvoor is vooral de wil om er iets van te maken nodig en vooral het karakter om risicovoller op te treden in de pionier en groeifase. De overheid zou de leiderschapmentaliteit kunnen stimuleren door de belastingdruk te verminderen voor groeiende bedrijven en deze te stimuleren tot investering in innovatie en een globale aanpak vanuit Nederland. Door regelgeving te beperken en vooral initiatieven te stimuleren of te ondersteunen die bijdragen aan de innovatieve wensen van deze tijd kan er weer een dynamiek ontstaan in de markt dat een gevoel van optimisme teweegbrengt en de negatieve spiraal ombuigt tot een stijgende lijn.

Natuurlijk zal de genezing van de welvaartziekte niet zonder pijn gebeuren. Velen zijn niet meer gewend om voor zichzelf op te komen en met enige strijd lust te knokken voor een toekomst. Dezelfde verstikkende deken van regelgeving is tevens het gespreide bedje voor apathie en gebrek aan motivatie. Toch zal men door deze zure appel heen moeten bijten en de nodige stappen ondernemen nu er nog voldoende vangnetten aanwezig zijn om de genezing niet te dwangmatig te laten geschieden. Als men echter te lang wacht dan zouden andere landen wel eens zo'n voorsprong kunnen nemen dat de realiteit van het leven hier juist enorm hard zal aankomen. En dat is misschien wel de kern van mijn cultuurschok en persoonlijk frustratie wanneer ik naar het Nederland van nu kijk met de ogen van iemand die het anders heeft gekend en ook graag zo anders had gezien.

Misschien heb ik er juist daarom ook het vertrouwen verloren in de lokale politiek wegens haar belangenverstrengelingen en gebrek aan operationele daadkracht. En misschien heb ik er daarom mijn beroep van gemaakt om juist in het globale ondernemerschap de oplossing te zien voor een doelgerichte aanpak en motor voor verandering, waarbij ik ondernemers groot en klein help om ambitievol te zijn, met visie, en dit ook te structureren naar succes.

Effecten van de welvaartziekte

Als we de effecten van de welvaartziekte bekijken kunnen wij tot een aantal economische gevolgtrekkingen komen binnen het ideale plaatje dat we de index 100 hebben gegeven. Laten we er een aantal bekijken:

Gemakzucht in de maatschappij

Door gemakzucht en gebrek aan motivatie staat ons ideale plaatje (100) onder druk. Mensen willen niet meer de volledige 45 jaren werken want er zijn zoveel andere belangrijke dingen in de wereld. Arbeidsduurverkorting, langere vakantieperiodes, VUT, WAO, enz zijn allemaal elementen waar delen van de productieve bevolking gebruik van kunnen maken om wel inkomsten te genieten maar niet bij te dragen aan de economische ontwikkelingen. Tel daarbij op het verzuim wegens alle kwalen die voortkomen uit de individuele of collectieve ontevredenheid dan eindigt dat in een kostbaar maatschappelijk plaatje.

Als door deze omstandigheden wij geen 7 miljoen volledig werkende mensen hebben over de 45 jaar maar gemiddeld 6 miljoen dan verdwijnt er door de welvaartziekte 17% van onze economie.

$$1,35 \text{ Miljoen} \times 6 \text{ Miljoen} =$$

83

Het is ook mogelijk dat de gemeenschappelijke apathie uitmond in een gemiddelde inkomstenverlaging per hoofd van de bevolking van 30.000 naar bijvoorbeeld 25.000 euro per jaar. Veel mensen ruilen arbeidsuren in tegen lager loon om meer vrije tijd te kunnen besteden. Het effect lijkt niet groot maar blijkt toch op het ideale plaatje bijna 22% in te boeten zelf als de volledige bevolking van 7 miljoen blijft werken gedurende de 45 jaar.

$$1,12 \text{ Miljoen} \times 7 \text{ Miljoen} =$$

80

Nog logischer zou zijn dat beide effecten plaatsvinden tegelijkertijd waardoor wij een derde van onze potentiële economie zien verdwijnen als sneeuw voor de zon.

$$1,12 \text{ Miljoen} \times 6 \text{ Miljoen} =$$

69

Welvaartziekte tegengaan door nieuwe balans

Het is dus in het belang van de productiviteiteconomie dat de vitaliteit en gezondheid van de samenleving in stand wordt gehouden anders zijn de effecten desastreus. Natuurlijk kunnen de effecten worden verdoezeld door de grenzen open te gooien voor bevolkingsgroepen die willen komen werken en zodoende het plaatje weer op de 100% te krijgen, weliswaar met een samenleving die op andere punten weer stress en kosten oplevert. Door Nederland te positioneren als in en

ompak land voor Chinese goederen bestemd voor Europa hebben we steeds meer goedkope arbeidskrachten nodig terwijl de hoogwaardige industrie zich verplaatst naar lage loon landen. Dit gaat ten kosten van de ervaren hoogopgeleiden die het land herbergt en die een belangrijke bijdrage zouden kunnen leveren aan de innovatieve ontwikkelingen van dit land. Daarom moeten we af van de focus op economische groei en ook het thema vitaliteit en gezondheid opnemen als fundamentele pilaar waarop onze samenleving is gebouwd.

De tendens van vrije tijd besteding en herdistributie van arbeidsuren is niet meer te stuiten en geeft een uitdaging weer dat een nieuwe economie aankondigt, de vitaliteiteconomie. Want gezonde en vitale mensen ondernemen dingen in de breedste zin van het begrip. Vrije tijdsbesteding, sport, reizen, cultuur, talenkennis, enz zijn allemaal activiteiten die bijdragen aan het praktische energieniveau van een maatschappij. Ook de zorg voor de medemens, zowel in gezondheid als op spiritueel vlak is van groot belang, net als alle onderzoeken die gedaan kunnen worden om de vitaliteit en gezondheid verder te bevorderen. Vanuit een productiviteit ideologie zijn de kosten die gemaakt worden in de vitaliteiteconomie omgekeerd evenredig te becijferen als economische winst voor de samenleving. Gezondheid en vitaliteit is ook een toegevoegde waarde dat minstens 33% van de nationale economie omvat maar ook veel meer. In landen in oorlog, onder autoritair regiem of zonder enige structuur is het zelfs 100%. In welvaart landen kan het zelf tot een vermenigvuldiging leiden van de nationale economie.

Maar als we de huidige non-productieve gemeenschap nu eens even helemaal los zien van de productieve gemeenschap dan zien we ongeveer 50% van de beschikbare energie van de gehele bevolking (inclusief werklozen, gepensioneerden, niet studerende jeugd, maar ook de extra tijd van part-timers, enz) die beschikbaar is "om er wat mee te doen". Er ontstaat een maatschappelijke verdeling gebaseerd op twee, van elkaar gescheiden, groepen die elk benut en georganiseerd kan worden. De productiviteit maatschappij is al georganiseerd. De andere, de vitaliteiteconomie, nog niet, althans niet formeel en los van elkaar.

De vitaliteitmaatschappij gaat niet uit van materiële groei maar van de toegevoegde waarde van **gezondheid, veiligheid, vitaliteit, ondersteuning en motivatie om lang en gelukkig te leven**. Productiviteit en groei is niet noodzakelijkerwijs gezond en motiverend zoals wij in het welvaartziekte verhaal hebben kunnen lezen terwijl een langere levensverwachting financieel misschien niet eens haalbaar lijkt onder de gegeven omstandigheden. En vitaliteit hoeft niet per se economische productief te zijn ook al zijn de mensen die erin actief zijn wel degelijk aan het "werken". Een vitaliteitmaatschappij zit dus anders in elkaar dan de productiviteit-economie maar heeft wel een direct economisch effect. Laten we ons voorbeeld weer even pakken en op een positieve formuleren.

Innovatie en verandering

Er kan veel gedaan worden aan de herziening van onze samenleving door het projecteren op onze gedachten van vitaliteit en gezondheid. Denk daarbij aan nieuwe woon en werkvormen, vernieuwde infrastructuren voor mobiel transport, maar ook een impuls voor de maatschappij om bewust iets te doen aan individualisering, overgewicht, agressie, enz door initiatieven te belonen en verder te stimuleren. Als voorbeeld kunnen we aangeven dat kinderen die in een kinderopvang opgroeien in plaats van onder de hoeden van vader of moeder sneller op termijn in de problemen raken. Door vaders en moeder te belonen om zelfstandig hun kinderen op te voeden en te verzorgen kan op termijn de individualisering, agressie, e.d. worden tegengegaan. Dat levert enorme bedragen op aan kostenbesparing wanneer deze kinderen volwassen zijn. Vitaliteit en gezondheid is iets dat bij de geboorte van een mens begint en is de basis van het normen en waardesysteem van een maatschappij.

Als door de toename van de vitaliteit en gezondheid van de bevolking de inzetbaarheid, dynamiek en innovatie verbetert in zijn algemeenheid dan zou de gemiddelde inkomstenbron per hoofd van de bevolking kunnen stijgen van 30.000 naar bijvoorbeeld 35.000:

$$1,57 \text{ Miljoen} \times 7 \text{ Miljoen} =$$

112

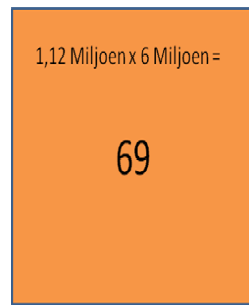
Door innovatie te stimuleren en vorm te geven in de samenleving en te kappen met belangenverstrengelingen uit het verleden (zoals met olie bijvoorbeeld) kan een hele bevolkingsgroep (van 7 miljoen naar 8 miljoen) deel blijven nemen aan het arbeidsproces en door de verbetering van de gezondheid en levensduur zich ook langer inzetten (van 45 jaar naar 50 jaar). Het plaatje zou er dan als volgt uit komen te zien te opzichte van onze ideale 100 van het begin van het verhaal:

$$1,75 \text{ Miljoen} \times 8 \text{ Miljoen} =$$

143

Het is dan wel belangrijk dat de toegevoegde waarde van de economie ook daadwerkelijk toegerekend wordt aan de vitaliteiteconomie die omgekeerd evenredig de productiviteiteconomie beïnvloedt. Vakantie en vrije tijd besteding is hierbij een dubbele toegevoegde waarde, zowel voor de productiviteit van de vakantie of vrije tijd industrie als de meerwaarde voor de vitaliteit economie.

De grote groepen mensen die doelloos thuis zitten omdat zij om een of andere reden niet in het productieve plaatje passen of eraan deel kunnen nemen hebben nu een mogelijkheid zich te ontwikkelen in de dynamiek van de vitaliteiteconomie. Als we al de onbenutte menscapaciteit (ongeveer 50% gezien de levensverwachting van 85 jaar) nu gaan zien als een energiebron waaruit een vitaliteiteconomie kan putten dan kan dat plaatje er nog beter uit komen te zien. Als we het plaatje met "welvaartziekte" en met "vitaliteiteconomie" naast elkaar leggen zien we dat de economie ermee meer dan verdubbeld.

Welvaartziekte

Vitaliteiteconomie

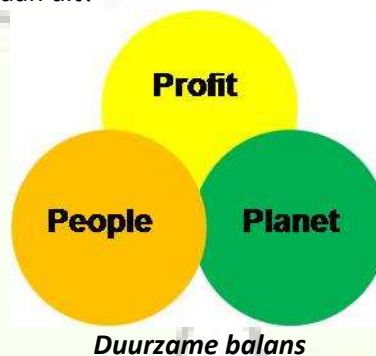
Maar globaal gezien zijn we nog niet klaar met onze nieuwe samenleving.

Milieumaatschappij

De vitaliteiteconomie kan veel stress weghalen uit de globale productiviteitwedijver door alle landen ook een parallelle vitaliteituitdaging te gunnen waarmee de lokale bevolking zich voor een deel mee kan bedruipen. Beide economieën zijn echter belangrijk voor **"de mens"** maar niet voor de enorm belangrijke relatie van de mens met haar natuurlijke omgeving. Tot op heden heeft de mens naar behoefte kunnen parasiteren op haar omgeving omdat zij qua populatie en behoefte niet onuitputtelijk bezig was. Die grens is nu al ruimschoots overschreden. Zelfs als we onze productiviteitsnoodzaak aan banden leggen en de vitaliteit organiseren, zijn we, met een wereldbevolking van 6 a 7 miljard individuen met westerse welzijn wensen, structureel bezig onze wereld snel en onherroepelijk leeg te zuigen.

Dat is natuurlijk dodelijk voor elke diersoort en ook voor de mens als onderdeel van een groter geheel. Het is dus noodzakelijk en van levensbelang voor onze soort dat de mens zich ook zodanig organiseert dat het zichzelf niet onherroepelijk dood consumeert. Een milieumaatschappij is dus noodzakelijk, lokaal en globaal, niemand uitgezonderd.

Hoe ziet zo'n milieuorganisatie er dan uit?

De eerste stap is eigenlijk al gezet. Al vele jaren wordt er gepredikt over zure regen, stijgende zeeniveaus, smeltende polen, autoloze zondagen, CO₂, globale klimaatverandering, water tekorten, en ga zo maar door. De symptomen zijn duidelijk herkenbaar en er staan beroemde mensen op om ze ook nog eens algemeen bekendheid te geven en oplossingen af te dwingen. Natuurlijk gaan al die acties uit van een samenleving die vanuit een productiviteit discipline wordt geregeerd en alle filmpjes, doenscenario's gebruiken om de democratische samenlevingen voor te bereiden op extra kosten wegens investeringen in veiligheid en duurzaamheid. Individueel scheiden we al lang afval thuis om kosten te besparen in het scheidingsproces, en gebruiken we spaarlampen en leds om energieverbruik te verminderen. Speciale benzine, zonnepanelen, "afval is voedsel" zijn voorbeelden van acties die nodig zijn om onze plek terug te vinden binnen de universele wetten.

Aan de andere kant toont het WWF in een grondstoffenrapport aan dat de productiviteit economieën een veelvoud aan natuurlijke grondstoffen verbruiken dan de omgeving kan opbrengen. Deze organisatie heeft dat ook meetbaar gemaakt en zo blijkt dat de Nederlandse samenleving ruim twee keer teveel verbruikt terwijl de Amerikanen zelfs een nog grotere stempel (voetafdruk) achterlaten en Arabische landen nog veel meer. Kyoto en Bali afspraken en vele lokale acties zijn tekenen dat men de universele signalen naar de mensheid zelf serieus neemt maar dit lijkt langzaam, onvoldoende en vaak tegenstrijdig. De president van de USA zei recent dat milieu prima was als het maar niet ten koste ging van de concurrentiepositie van Amerika. Dat zegt genoeg.

Een ander dilemma is dat we schijnbaar in twee werelden leven. De ene wereld is rijk, met welvaart en gebruiker of misbruiker van grondstoffen. De andere wereld is vol armoede, onstabiliteit, corruptie maar herbergt bijna alle natuurlijke grondstoffen. De "andere" wereld lijkt bewust onstabiel te worden gehouden door de rijke wereld om vooral te voorkomen dat de grondstoffen duurder worden of niet meer bereikbaar door toegevoegde waarde ontwikkelingen in deze welvaart arme landen. Vaak worden deze misstanden aangevoerd door grote multinationals die daardoor aangemoedigd worden door de belangen van de rijke landen. Deze situatie wordt beschreven in verschillende boeken en aangeduid als het "dilemma van het hebben van grondstoffen" of zelfs de "Hollandse vloek" verwijzend naar de multinationals die op ons grondgebied zijn begonnen en de twijfelachtige hoofdprijs van dit onrecht naar zich toe hebben getrokken.

De huidige materiële focus op overconsumptie in het Westen en nu ook groeiende in het Oosten lijkt zich over het hele Noordelijke halfrond te gaan verspreiden. De enorm groeiende behoefte aan grondstoffen levert dan drie grote spanningsvelden op:

1. de stressvolle machtsverhoudingen rond de verdeling van de grondstoffen tussen de belanghebbende productiviteitsmaatschappijen
2. de natuur zelf die niet onuitputtelijk is en reageert op alle onbalans dat mede door de mens wordt aangericht.
3. de morele en praktische verantwoordelijkheid van het Noordelijk halfrond ten opzichte van de armoede in het Zuidelijke halfrond.

Alle huidige acties die voortvloeien uit lokaal milieubewustzijn moeten weer een plek vinden in de productiviteitshongerige westerse samenleving die ook nog eens volledig door de oosterse wordt overgenomen. Het is niet moeilijk in te zien dat de constante groeibehoeft van de huidige maatschappelijke organisatie strijdig is met milieueconomische doelstellingen. Als Nederland al een veel te grote aanslag doet op de universeel beschikbare grondstoffen, wat voor effect hebben 6 a 7 miljard wereldbewoners dan die op eenzelfde manier willen leven? Hetzelfde geldt voor alle westerse landen natuurlijk, allen in perspectief gebracht volgens het rapport van WWF (Living Planet Report 2006).

Zolang de machtspositie en focus van de productiviteiteconomie blijft bestaan als enige machtspositie in de wereld dan zullen steeds meer oorlogen gevoerd gaan worden tussen machtsblokken om de beperkte grondstoffen naar zich toe te trekken. Irak is een recent voorbeeld, maar China ontwikkelt ondertussen met ijzeren hand het Afrikaanse continent wegens de vele bronnen die het herbergt. Rusland bouwt aan een nieuwe machtspositie dankzij energiereserves die de laatste tijd steeds meer in de publiciteit komen. China bouwt ondertussen aan haar machtspositie binnen de productiviteiteconomieën van haarzelf maar ook door de anderen afhankelijk van haar te maken als (tijdelijk) lage loon land. Vroegere lage loon landen zoals Polen, Spanje of Marokko waren nooit een bedreiging omdat zij te klein waren en uiteindelijk als rijk land mee mogen spelen in het welvaartspel. China is echter zo groot dat het in haar ontwikkeling op termijn alle machtsposities binnen de productiviteiteconomieën op de kop gaat zetten. Daar zijn grote risico's aan verbonden.

De Chinese groei kan ook niet ongelimiteerd doorgaan als er geen milieueconomie globaal wordt afgesproken.

Een milieueconomie gaat uit van de globale beschikbaarheid van grondstoffen en de even zo globale plicht om daar duurzaam mee om te gaan. Hier wordt globaal denken pas echt belangrijk. We gaan uit van het principe dat "globalisering" een menselijke onzinnigheid is. De natuur kent geen grenzen, hooguit wat fysieke barrières zoals een zee, berg of lokaal klimaat. In principe is de aarde, het universum, beschikbaar voor alles wat zich erover wenst of kan verspreiden. Als er grenzen bestaan dan zijn die bepaald door de mens zelf. Globalisering is dus een woord dat probeert weer te geven dat de mens en alle afgeleide organisatievormen weer terug wil keren naar de universele basis van grenzeloos gedrag.

Vanuit deze gedachten is de beschikbaarheid van een of andere grondstof geen recht voor een menselijke grensbepaling. Maar om dezelfde reden geeft het geen enkele menselijk begrensde omgeving het recht om meer te verbruiken, te eisen of te bevuilen dan de andere begrensde omgevingen die wij landen noemen, of productieve machtscentra. Een productiviteiteconomie geeft de een het recht om oorlog te voeren wegens grondstoffen terwijl anderen het recht toe zou kunnen eigenen om oorlog te voeren wegens oneerlijke bevuiling of uitbuiting van haar reserves. Het een sluit het ander niet uit maar het blijft oorlog voeren om tegenstrijdige maar milieueconomisch gelijke principes.

Een globale milieueconomie neemt als creditzijde de beschikbare grondstoffen wereldwijd en als debetzijde het gebruik ervan. Het unieke van deze economie is dat als er een tekort ontstaat aan de creditzijde er nergens aandeelhouders of leningen te vinden zijn om het tekort aan te vullen (tenzij we natuurlijk Mars, Venus en andere planeten gaan leegzuigen). De oplossing ligt vooral aan de creativiteit en innovatie aan de gebruikerskant maar ook aan de in stand houding van de beschikbare vitale grondstoffen volgens de natuurlijke aanvullingsduur van elke grondstof. Aan de creativiteit en innovatie wordt gewerkt vanuit de productiviteiteconomieën maar het zou goed denkbaar zijn dat er milieueconomielanden ontstaan die uitsluitend de taak hebben grondstoffen aan te leveren daar waar nodig (water, hout, zuurstof en ga maar door) omdat zij daartoe beter geschikt zijn dan andere regio's..

Door wereldwijd een gemeenschappelijke organisatie (Verenigde Naties?) verantwoordelijk te maken voor de wereldwijde milieueconomie, terwijl de productieve en zorgeconomieën zich ontwikkelen op lokaal niveau, ook in de arme landen (wellicht met verplichting door uitroeiing van corrupte regimes) kunnen we plaatje compleet krijgen. De milieueconomie gaat niet over de gelijke verdeling van de grondstoffen maar over de bekende stelling "de vervuiler/gebruiker betaalt" maar met de toevoeging "de niet vervuiler/gebruiker ontvangt". Door een balans te zoeken tussen verbruik en niet verbruik kunnen Afrikaanse en Zuid Amerikaanse landen zich ontwikkelen als milieueconomieën terwijl andere landen zich beter voelen in hun rol als globaal productiviteit, of zelfs zorgland, of een mix van beiden.

Heel belangrijk is dat de milieueconomieën gewaardeerd worden volgens universele principes van belangrijkheid. De huidige vergelijkingsmodellen die het WWF heeft geïntroduceerd kunnen daarvoor worden gebruikt. In feite zou dat voor Nederland betekenen dat een belangrijk deel van haar huidige begroting aangeslagen zou worden door de milieubelasting van de VN. Een voetafdruk van 2 betekend een omgekeerd evenredige aanslag op de landelijke economie. De aanslag zou ten goede komen van de economieën die een belangrijke achterstand weg moeten werken. Zij ontwikkelen zich als productiviteit en vitaliteiteconomieën en gaan bij dragen aan de wereldeconomie. De aanslag doet pijn bij Nederland maar zal zeker motiveren om het land zodanig te innoveren dat de voetafdruk op 1 of minder komt te staan. Dat is mogelijk. Maar natuurlijk is er dan een overgangsperiode nodig (10 jaar) om in de buurt te komen van dit ideale beeld. Met een

goede balans tussen innovatieve productiviteit, vitaliteit en erkende respect voor onze natuur hebben wij alle mogelijkheden in handen om te groeien naar een ideale samenleving dat kan bouwen op een hoopvolle toekomst.

We zouden de milieueconomie in principe kunnen erkennen op VN niveau op korte termijn en laten controleren door een onafhankelijke organisatie zoals het WWF. Een aantal Afrikaanse landen zouden uitnodigt kunnen worden om als eerste milieueconomie volwaardig deel te gaan nemen aan de wereldpolitiek. Dit zou tevens de druk een beetje van de machtsketel van China (en het hele westen) halen en een nieuwe onderhandelingsverhouding creëren. Natuurlijk zullen China en India mee moeten doen in het geheel om het de nodige draagkracht te geven maar ik twijfel niet aan de Chinezen noch de Indiase regering om hierin mee te gaan. De USA, Rusland en landen in Europa baren mij meer zorgen omdat zij een historische machtspositie zullen moeten prijsgeven en hun grondstofvoorraden en behoefte onderbrengen in de globale milieueconomie terwijl zij duidelijk moeten investeren in duurzaamheid om een te grote "groene euro"-aanslag vanuit de VN te voorkomen.

Misschien ligt hier de krachtige rol weggelegd voor Nederland of Nederlanders om deze nieuwe globale driedeling: productiviteit, vitaliteit en milieu verder vorm te geven of zelfs binnen haar grenzen uit te testen. We kunnen de wereldwijde Hollandse vloek omzetten in Hollandse zegen. Als klein landje hebben we wel een aantal landgenoten op machtige posities in o.a. de VN maar ook vanuit het koningshuis (Willem Alexander met het waterproject, Maxima vanuit haar Zuid Amerikaanse oorsprong en microkredieten, de erfenis van Prins Bernard, enz) omdat na de testperiodes de rest van de wereld warm te maken voor de Nederlandse innovativiteit.

Conclusie:

Er zouden **lokaal** twee maatschappelijke eenheden kunnen ontstaan en een derde (milieu) met **wereldwijde** basis die onderling van elkaar afhankelijk zouden worden onder de politieke begeleiding van de landelijke machten en binnen het democratische regiem. Landelijk zouden de drie economieën een maatschappelijke driehoek kunnen gaan vormen terwijl globaal met name de milieueconomie vorm krijgt die de lokale ambities mede onder innovatieve druk houdt. De positieve effecten van de vitaliteiteconomie zouden kunnen worden gebruikt om te innoveren om onze gemeenschappelijke milieuvoetafdruk te verkleinen dit minder dan 1. Er zou geen materiële oorlog meer gevoerd hoeven worden en terrorisme zou haar bestaansrecht om dezelfde reden verliezen. Dit alles is nu mogelijk, lokaal en internationaal.

Auteur en copyright: Jean-Paul Close

juli 2007.

Herzien: mei 2008

Jean-Paul Close is wiskundige en bedrijfskundige met 25 jaar ervaring in vele landen rond de wereld. Nu is hij ondernemerscoach, auteur en leider van de 5K Consultancy Group.

www.marktleiderschap.nl

www.5k-consultancy.com

Tel: +31 647189280